

1. Kmetty János csendéletet fest, 1945 után

211. ► KMETTY JÁNOS (1889-1975)

Csendélet önarcképpel

Olaj, vászon, 64x45,5 cm
Jelezve jobbra lent: Kmetty

KIÁLLÍTVA:

► Nature Morte. Home Galéria, Budapest, 2005. március 1. – március 26. katalógus nélkül

Kezdő ár: 5 000 000 Ft / 16 129 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated value: 32 258 – 38 710 EUR

2
3

2. Kmetty János: Csendélet önarcképpel és újsággal, 1945 után magántulajdon
3. Édouard Manet: Émile Zola portréja, 1868. Musée d'Orsay, Párizs

Kmetty János a harmincas évek közepétől egyre több időt töltött Szentendrén. A párizsi tanulmányutak emlékének és az École de Paris inspiráló erejének halványodásával, az izmusok világától való távolodás is megfigyelhető ekkor festészetében. Egyre fontosabbá vált számára viszont a természet újbóli felfedezése és annak szenvedélyes megélése. Szentendre mellett e stílusfordulathoz Kmetty Grasham-körhöz történő közeledése is hozzájárult. A törzsasztalnál többek között Bernáth Aurél, Szönyi István és Berény Róbert társaságát élvezte a festő. Tematikus újításokat nem hoz ez a korszak – továbbra is a tájképek és a műtermi csendéletek jelentik legfontosabb témáit – azonban a festményeinek szigorú szerkezete fellazul, az ecsetkezelés látványosabbá válik, valamint szembeötlő a nagy színfoltok dominanciája is az ekkor készült képeken. A geometrikusan megszerkesztett kompozíció és részletmegoldások helyett egyre nagyobb teret nyernek a hagyományos tónusfestészeti megoldások.

Azonban még ez az oldottabb, lazább festészet is ezer szállal kötődik a Kmetty által mindennél többre tartott klasszikus művészethez, valamint Cézanne piktúrájához. A *Csendélet önarcképpel* szerkezete, akár egy szárnyas-oltár őrzi a klasszikus középkori és reneszánsz művekre jellemző középtengelyes komponálást, a hármas egységre osztott képformát. A festmény középtengelyében helyezett gúlába foglalt drapéria, illetve gyümölcsöstál motívuma kiegyensúlyozottságot teremt a kép terében. Ezt a kompozíciós tömeget a kép jobb, illetve bal oldalán elhelyezett önarckép, valamint virág motívum egészíti ki. A statikus, már-már rigorózus rend a szín cézanne-i, modelláló erejével válik harmonikus egységgé. A kék, valamint a piros és a narancs különböző árnyalataival oldja fel, teszi líraibbá, érzékibbé a kompozíció tömörszerűségét. Ez a kiforrottság kivételes jelentőségűvé emeli a festő e periódusának alkotásait, amelyeknek jelentőségét talán Lyka Károly szavaival összegezhetnénk a legegértelműbben: „...Leszűrődött izlés lírája.”

A csendélet mellett a portré jelentette a másik legkedvesebb műfajt Kmetty számára. Önarcképei a teljes életművet végigkísérik. A portrékon belül külön egységet képeznek azok a festmények, – főként csendéletek – melyeken mintegy „mellékesen”, már-már védjegyként bukkannak fel a festő önmagáról készített képei is. A rejtett portréknak ez a típusa Édouard Manet Zoláról készített híres arcképéig vezethető vissza a modern művészetben. Manet az író dolgozószobájában ábrázolta egy japán metszet, egy Degas és saját festményének társaságában. Kmetty rejtett arcképeinek esetében azonban másról van szó, mint egy modern felfogású barátságportré. Itt a művész vállalt szerepe, ha tetszik hitvallása fejeződik ki e képtípusban. A 20. századi alkotók számára az önarckép a társadalomkritikus, vagy ha tetszik a forradalmár attitűd plasztikus kifejezésének volt gyakori eszköze. Habár Kmetty soha sem tartozott a markáns progresszív alkotók közé, mégis minden megnyilvánulásában – írásaiban, művészetében egyaránt – a modernitás új világrövidje, valamint a humanizmus értékei mellett kötelezte el magát. Ez az elkötelezettsége nemcsak a csendéletek klasszikus kompozícióin és Cézanne plasztikus modellálási technikáján keresztül jut érvényre, hanem a művész szignifikáns szerepvállalásának képi megjelenítésében, az önarckép jelenlétében is.

Kaszás Gábor

